

Wie Oostende in de zestiger jaren van de vorige eeuw op een kadastrale kaart bekijkt, heeft al vlug door hoeveel gronden de Staat in zijn bezit had. Dit kan moeilijk anders, gezien duinen, fortificaties en andere havengronden van één of ander ministerie afhingen.

Veelvuldig zijn dan ook de concessies die private personen of zelfs het gemeentebestuur aanvroegen bij de betrokken departementen. Interessant zijn, bij het nagaan van die machtigingen, de motieven die Bruggen en Wegen aanvoerde. Ze geven ons een tekenend tijdsbeeld van die toch wel kleine Place d'Ostende.

Voor Oostende heb ik een aantal aanvragen en toegestane concessies nagegaan in de periode 1862-1864. Het Ministerie van Openbare Werken stelt stereotiep de algemene voorwaarden op, waaraan de betrokkenen zich dienen te houden. Vooreerst is de algemene eis dat de huurder zich dient te schikken naar de militaire en burgerlijke overheden van wie de gronden afhangen. Een stuk weiland bijvoorbeeld dat paalt aan het glacis van het Wellingtonfort valt onder supervisie van het Ministerie van Oorlog. De huur wordt betaald aan de Dienst der Domeinen die de pacht zelf bepaalt. Ieder stuk grond dient de huurder op eigen kosten, via een agent van Bruggen en Wegen zelf te betalen. Onderverhuren mag niet en nooit kan iemand noch zijn erfgenamen er aanspraak of bezit maken.

Tenslotte dienen de huurders in geval van terugvordering het perceel grond in dezelfde staat over te dragen, als dat ze het in concessie hebben gekregen. Wie tekort schiet, wordt beboet wat de rechtstreekse belastingen ten goede komt.

Overlopen we individuele aanvragen.

Zo vonden we enkele eigenaars van oesterputten die ondernemend en expansief dachten. August VALCKE die ten Oosten van de haven een park bezat, bewam op 8 oktober 1862 de toelating, onder strikte voorwaarden, een verbinding tot stand te brengen "entre l'aqueduc de prise d'eau de son parc et le bassin de retenue de la nouvelle écluse de chasse, dite Leopold...."

De Gentenaar VANLOO-BERNIER die een park exploiteerde dat op staatsgrond lag, ten westen van Oostende, vroeg uitbreiding en de oprichting van een muur langsheen het voetgangerswegeltje, wat hem op 26 september 1882 werd toegestaan.

Veel aanvragen hadden betrekking op gronden omheen het Wellingtonfort. Weduwe GALLE, wonende te Middelkerke, vroeg een stuk grond "au pied du glacis du fort Wellington". Openbare Werken was van oordeel dat zij geen aanspraak erop kon maken, aangezien haar reeds op 7 november 1882 een terrein van 15 are 22 c in concessie werd gegeven. Waarop ze "une maisonnette d'habitation dans les dunes" zou bouwen.

Voorrang werd gegeven aan de duinwachter Henri CORVELEYN, die voor een woonst en bijbehoren (16 are 80) in

aanmerking kwam teneinde in de duinen en op de zeedijk beter zijn functie te kunnen uitoefenen (31 oktober 1864).

Zelfs burgemeester HAMILTON van het toenmalig autonome Mariakerke vroeg gronden in de onmiddellijke omgeving van de bewuste militaire zone. Een zekere Ch. GUNST had die bij ministerieel besluit van 11 april 1860 toegewezen gekregen maar het ongebruik van die faciliteit was blijkbaar niet in goede aarde gevallen bij ZUBER, de toenmalige directeur-generaal van Bruggen en Wegen die op 6 november 1862 bevestiging kreeg.

Nog in die buurt had een Oostends dokter, Charles FREYMAN, een concessie van 11 are 40 "à l'effet d'être mise en culture" waarop hij vanaf 17 januari 1863 verschillende gebouwen mocht oprichten. Immobiliën in de 19e eeuw die de vastgoedsector in de duinen ontdekken.

Met de bouw van het eerste Kursaal (1851) hadden gewiekste zakenlui als de JEANS en de BEERBLOCKS het oog laten vallen op het westelijke gedeelte van de zeedijk. Gabriel JEAN scoort met zijn "Pavillon des Bains" hoge toeristische punten. Niet verwonderlijk is de ministriële brief van 24 juni 1862 waarin hem de toestemming verleend wordt een nieuwe zaal (16 m. op 7 m.) te bouwen, de latrines af te breken en ze te vervangen door nieuwe tegen de westelijke steunmuur van het paviljoen en tenslotte "de clôturer au moyen d'un grillage en fer le terrain devant le cour". Selecte cliënteel heeft ook recht op wat.

Al vlug hadden de Domeinen door dat hier wat te rapen viel en de brief besluit dat de pacht, jaarlijks betaald aan de staat door de stad Oostende die de grootste participatie had, "sera majoré avec la nouvelle importance donnée au dit établissement..."

Ook Constant en Charles BEERBLOCK laten zich niet onbetuigd. Van Schepen en advocaat Charles JANSSENS weten ze een terreinconcessie te bekomen die op 7 januari 1864 bij ministerieel besluit bekrachtigd wordt. Ook de toestemming om hun etablissement te vergroten hebben ze hierbij op zak.

Verderop, naar Mariakerke toe lagen de koninklijke paviljoenen van Zijne Majesteit de Koning en Zijne Koninklijke Hoogheid de Hertog van Brabant ! Toen gluurden perslui nog niet om intimiteiten in hun télé te verzamelen; niettemin werd de privacy gevrijwaard.

Mevrouw Julie HUNGS, eigenares van Hotel de Prusse had ook een aanvraag tot concessie ingediend, in de hoop een ijskelder en een woonpaviljoentje voor de bewaker te mogen oprichten. Niet zozeer de westelijke verdedigingswerken die aan het terrein paalden vormden het obstakel maar "il serait pas convenable de laisser établir des constructions particulières à proximité des pavillons de la Famille Royale..."

Wij sluiten met een anekdotische noot.
Hoofdwachter van de nieuwe vuurtoren, MICHEL, vraagt in een brief "de pouvoir établir dans les dunes en arrière du phare un abri ou refuge en bois pour chèvres ?..."Wat hem graag op 12 oktober 1863 wordt toegestaan.

Ledigheid kende de man wellicht niet...

(vervolgt)

Ivan VAN HYFTE

ENSORIANA

Frans AERTS : "Ensor blijft niet in Zurich" in de Standaard, 20 oktober 1984 (Standaard der Letteren, p. 1, kol. 1-4)

Historiek van ENSOR'S gekende schilderij "Intrede van Christus te Brussel"; verlucht met een voorheen onuitgegeven foto van de meester, gezeten op een ezel.

TOEVALLIGE VONDST OVER OOSTENDE

In het Rijksarchief te Kortrijk, in het fonds Kasselrij-archief, komen er, in Scabinale 1e reeks onder Nr 58, ongeveer 46 registers en liassen voor, die betrekking hebben op de heerlijkheid Sint-Pieters (de heer was de abt van de grote Sint-Pietersabdij te Gent) in Desselgem en in Beveren a/d Leie.

In het register R. 1590-1604 las ik op folio 248 het volgende : Saterdaechs in julio den XIen dach waist / dat men 't Munchof binnen Desselghem omtrent / den neghenen smorghens van de guesen van / Oostende ten enden af branden sach anno / 1598 saleegher memorien.

Normaal komen dergelijke zaken niet voor in deze registers. Het moet een buitengewone gebeurtenis geweest zijn dat de griffier van de schepenbank tussen al de andere zaken : leningen, kopen, verkopen, borgstellingen, staten van goed, klachten, enz., enz. die betrekking hebben op personen, deze algemene historische mededeling heeft opgeschreven.

Raymond VAN CRAEYNEST.